

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr 99. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenu-
meratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
citra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
eat' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 1729 Decembre 1864.

pro provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straini pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera
mici; pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. s.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

la

„TELEGRAFUL ROMÂN.”

Incependu acesta foia cu 1 Ianuaru 1865 anulu XIII. ala esistintei sele, Editor'a invita la innoirea prenumera-
tionei pre toti p. t. domni, cari dorescu a continua citirea eii.

„Telegrafulu Românu“ va continua si in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloŕu sele, a face cunoscutu pre publiculu
seu cu evenemintele cele mari ale lumii, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nostra austriaca, si mai
in particularu in patri'a nostra Transilvani'a. Silinti'a lui va fi si de aici inainte, a nu scapadin vedere nimicu din acele
impregiurari, ce taia in interesulu materialu si intelectualu alu poporulu nostru.

Spre a potè corespunde mai bine la acesta problema, Editor'a s'au iogrijitu, a castiga pentru colaborare la acesta
foia pre mai multi barbati de cunoscentie si de inima, si asiã speramu, ca concursulu on. publicu românu nu ne va lipsi nici
in anulu venitoriu, precum nu ni-a lipsitu nici pâna acum.

Fatia cu lucrurile cele mari, ce se petrecu in mijloculu nostru pe terenulu politicu, bisericescu, socialu, parte
si literariu, tinemu de prisosu ori ce recomandare a sprijinrei acestei foi.

Form'a, modulu esirei si pretiulu „Telegrafulu Românu“ voru fi si pe anulu venitoriu cele de pânu acum:

„Telegrafulu Românu“ va esi de doue ori pe septemana, Joi'a si Duminec'a, si va constã

pe anu:	pentru Sabiu	—	—	—	7 f.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca				8 f.
	pentru Principatele romane unite si tieri straini				12 f.
pe 1/2 anu:	pentru Sabiu	—	—	—	3 f. 50 xr.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca				4 f.
	pentru principatele romane unite si tieri straini				6 f.
pe 1/4 anu:	1 f. 75 xr.,	2 f. si	3 f.		

Abonamentele ne rogamu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Editor'a „Telegrafulu Românu“ la Sabiu.

Diet'a transilvana.

Siedinti'a din 16/28 Octobree 1864.

(Continuare si capetu din numerulu din urma.)

Dupate se trece la ordinea dilei, adica la desbaterea a-
supr'a urmarei cu petitionea grantieriloru, si vorbescu C.
Schmidt si Br. Salmen contr'a propunerei lui Muresianu, ear
Mog'a spre partiniraa eii, cere cuventu

Axentiu Severu: Inalta dieta! Deca amu do-
ritu cu vre-odata in vieti'a mea, ca sa me potu moderã, si
deca m'amu rogatu vre-odata la Ddieu, ca sa puna paza gu-
rei mele si usia de ingradire impregiurulu buzeloru mele, ca
sa nu abatu inim'a mea spre cuvinte de viclesiugu, si sa ta-
gaduiescu respunsurile cele din pecate, ca sa me certe drep-
tulu cu mila si cu indurare, eara untulu de lemn alu pe-
catorulu sa nu unga capulu meu!, apoi astadata, Domniloru,
m'amu rogatu!!! Audi colo! Se vorbesce, ca sa se ia pe
bas'a unei resolutiuni fara datulu dilei, fara datulu lunei, fara
subscriere de vr'o autoritate, deca aru fi numai de unu birãu
satescu, sa se ia, Domniloru, 80 de munti, dara nu munti,
ci Alpi, adica catene, lanturi, sire de munti, din mân'a unoru
possessori, cari deca nu i-ãru fi dobanditu cu altu dreptu, i-au
dobanditu cu sângele loru, care este mai scumpu decâtu totu
aurulu si argintulu pamentulu; sa se ia, domniloru, pe calea
politica, adica fara nici o cale, fara nici o incuistiune, fara
nici unu juramentu, fara nici unu documentu, fara nici o pro-
ba, fara nici o forma, numai pentruca asiã-i-a placutu lui Stanu
si lui Branu! Si acest'a sa se faca in secululu alu 19-lea!
Sa se faca atunci, candu bine a placutu lui Domniedeu si bu-
nulu nostru monarchu sa ajunga Austri'a a fi constitutiunala!
Acest'a, domniloru, sa se faca in Austri'a, ai carei imperati
aveau scrisu pe emblem'a si simbolulu loru mai nainte: „J u
stitia regnorum fundamentum!“ Dar sa la-
sãmu acestea, ca sa nu-mi diceti, ca me lasu in polemii.
Ertati-mi sa ve aretu, ca ce date amu gasitu eu despre mun-
ti revindicati; amu, domniloru, in Gazet'a asiã numita „Con-
cordi'a“ unu memorandu in caus'a muntiloru acestor'a, care,
deca mi-ãru iertã bunãvointia a Domnieloru vostre, pasiu ceti. . .
Presiedintelu face atentu, ca nu caus'a muntiloru
revindicati, ci numai propunerea comitetulu e la ordinea dilei.

Axentiu: Me rogu, Dle Presied. Comissiunea,
carea au referitu obiectulu acest'a, dice, ca nu-si potè dá pa-
rerea, pâna nu va avè destule date si se va informã pe de-
plinu despre lucrulu acest'a. Eu amu unele date, intre alte-
le din „Concordia“.

Presiedintelu intrèba, ca crede dor deusulu, ca
„Concordi'a“ informèza diet'a?!

Axente. Bine, Dle Presied. Eu amu vrutu in trei
cuvinte sa aretu, ca muntii acest'i a inainte de a-i revindicã Au-
stri'a dela Moldov'a si Tier'a-romanésca, au fostu „resnullius“ ba
unii din ei au fostu ai unoru boieri de tier'a-romanésca, cari
au portatu procesu indelungatu pentru ei. Eu amu vrutu sa
aretu, ca muntii acest'i a, pâna a nu se decidè procesele urdite
la locul seu pentru ei, Imperatulu Iosifu i-a donatu, i-a da-
ruitu grantieriloru romani neconditiunatu si pentru toldeun'a.
Amu vrutu sa dicu, ca aci nu mai potè fi vorba de luarea
loru nici pe calea politica, nici pe cea juridica, pentruca au
trecutu totu tempulu de recursu, de apelatiune si alte forme,
prin care aru fi sa se cautè dreptulu pretendentiloru. Dar
sa lasãmu, domniloru, titlulu muntiloru, si deca vremu sa di-
cemu, dupacumu arata resolutiunea seu albulu acest'a, fiindca
nu are nici o subscriptiune, sa dicemu, ca 11 muntii s'aru fi
fostu luata pe la 12 Octobree an. 1813, adica acei munti, cari
cadu mai multu in proprietatea comuneloru Brezcu, Osdol'a, Ci-
mortanu, a familiei Sz. Kereszti etc. etc. Dar apoi mai re-
mãnu 69 munti, despre cari la an. 1813 nu au fostu nici o
vorba; acest'i a au sa se ièe acum in an. 1864 dupa o poses-
siune neintrerupta de 95 ani. Sa punemu in sa, domniloru,
ca possessiunea de 95 ani, prescriptiunea de 30 ani si tote
alte forme ale legeri nu dau nici unu dreptu; sa dicemu, ca
possessorii acestoru munti au fostu necurmatu infestati de pre-
tendenti cu procese, cu recourse, apelatiuni, si nu au posedatu
in pace acei munti, — mi-ãru placè a sci, nu s'aru potè inca-
lete socoti possessiunea acest'a celu putinu, cum socotescè in-
patent'a urb. din 21 Iuniu 1854. „pamenturile coloniale, di-
cendu: ca totu acelu pamentu, care s'au aflatu pâna in an.
1848 in mân'a iobagiului, este proprietatea lui“; ba dice si mai
multu, ca si pamentulu alodialu, care se va potè dovedi, ca

la an. 1819 au fostu în mânile iobagiului, și pe care de atunci l-au perdutu și scapatu din posesiune prin dreptatea seu nedreptatea legiloru și bunavointi'a ómeniloru, are dreptu sa-lu cãra indereptu dela domni pamentesci! Sa aiba, domniloru, sângele ce l-au versatu granitierii pe câmpurile luptelor, mai puțin pretiu, decâtu sudórea iobagiloru în brasd'a domniloru? Nu se póte! La iobagi, domniloru, au remasu pasiúnile, au remasu dreptulu de paduritu și granitieriloru nici atât'a sa nu le remãna? Sa li se ia și ap'a din gura? Déca au fostu iertatu prévrednicului barbatu dlui Dr. Teutsch în un'a din siedintiele trecute a se indoi, ba chiaru și apostrofã tendinti'a barbatiloru, cari au svatuitu pre Mai. Sea în an. 1848, care dupa parerea mea afara de dóue lucruri, adica afara de contopirea nãtionalitãtiloru și independinti'a Ungariei au fostu nice barbatu bravi, și barbatu, cari au avutu bune idei; déca au fostu iertatu dlui dep. dela Sãbesiu a dice, ca acei'a, cari au facutu patent'a urb., cari ne-au injugatu cu vr'o 80—90 mill. f. și mai multu, încãtu nici nepóti nepótiloru nostri sa nu se mai póta platí de ele; déca au avutu, dicu, dreptu d. dep. alu Sãbesiului a dice, ca acei'a, cari au compusu și facutu pat. urb., au voitu a face „politisches Capital“ (Capitalu politicu), apoi iertati-me și pre mine, déca voiu dice, ca comissiunea seu barbatii, cari au svatuitu pre Mai. Sea la resolutiunea acést'a fãra date și subscrieri (aretandu casei resolutiunea,) nã au fostu politici de locu, seu politici fórtè slabi, cari în locu de a face unu capitalu, fia și politicu, voru a stricã capitalulu celu adéveratu, pacea, concordi'a și armoni'a, ce e de facto în locuitorii muntiloru și vecinii loru.

Pentru aceea, domniloru, sa nu ve superati, déca vorbescu și ceru și eu, cá sa facemu o representatiune asiã, dupacum s'a propusu din partea colegului Muresianu. Dupa cele ce au aretatu d. regal. Zimmermann în siedinti'a de eri în puterea cutãrui articulu de lege din 1791 mi se pare, ca avemu dreptu la acést'a, dar ep dicu nu numai, ca avemu dreptu, dar ca suntemu și datori și amu fi datori, dloru, nu numai candu au a se luã cã 80 munti pe cale politica, ci candu aru fi a se luã chiaru și în urm'a unei sentintie fórmale jud. cãtoreesci, pentruca și atunci aru fi — summum jus, summa injuria. Déca sta acést'a, apoi e chiamarea nóstra, cá sa prevenimu pre bunulu nostru monarchu de tempuriu, cá sa nu lase sa se comita o sumã de injurii, — nu un'a.

Aduceti-ve aminte, domniloru, ce sgomotu, ce sensatiune au facutu numai propunerea deputatului Muresianu, cá sa facemu o representatiune privitóre la sistarea predãrei muntiloru la pretendenti, în acei barbatu cu spiritu asediatu și de unu temperamentu flegmaticu, în prudentii nãtionei sasesci, despre cari eu dicu ca personalmente nu suntu nici decâtu interesati. Déca, dloru, în ómenii nemediatu interesati, cu totul maturi și asediati, au potutu face o propunere, carea privesce numai la o sistare tempórana, o sensatiune, unu sgomotu asiã de mare, care Gazet'a d'aici lu numesce: „Sturm“, apoi sa ne intipuiemu, ce sensatiune va face în miile de suflete, cãror'a li se ia prin acést'a panisiór'a din gur'a copiiloru. Ce? Nu ne ajunge nóue cu unu Neposu și Pinticu? Vremu sa mai creãmu noi însine o sutã de Varari, Neposuri fatia cu alãtea Pinticuri și Jaduri? Sa nu fia! Sa nu póta cere reprezentanti'a unei țierei, carea cunósce lucrulu și póte numai diu pricipitare s'aru feri de asiã ce-va, prin o préumilitã representatiune, cá Mai. Sea sa ne ferésca de acést'a? Ei bine, dloru, vti dice, sa facemu representatiunea; decâtu Br. Friedenfels ni-au disu, ca déca amu cutezã noi a face acéstã representatiune, ne-amu pface într'unu conventu frãtiosescu (llaritate). Pentru Ddieu! Seu ca Br. Friedenfels n'au mai auditu și nu scie, ce a fostu conventulu, seu ca a vrutu sa-si bala jocu de noi. D-loru! Candu ne-amu pune și noi în positiunea, în carea s'au pusu odata conventulu francesu, sa nu facemu representatiune, — ci sa dicemu, ca noi de facto în puterea nóstra de reprezentanti'a țierei si-stãm predarea muntiloru la respectivii pretendenti, pre cari i otãresce hart'a acést'a (aretandu-o) și ca noi ne declarãm în permanenti'a si nu esimu de aici pâna nu va intari regimulu decretulu nostru, inãta nici atunci nu amu fi conventu, pentruca hart'a acést'a nu are capu, datu și subscriere și nu póte sa fia respectata de cine-va. Ea ndrãpta pre celu ce siede calare sa-si caute calulu, și pre acel'a, care si-a perdutu calulu de 100 ani, vré a-lu pune calare, ce nu se póte.

Politicii cei buni, seu celu puțin pre carii i-amu cunoscutu eu, totdeun'a au aperatu „status quo“, și hart'a acést'a fãra inscriptiune, fãra date sa strice status quo, sa lase atãti'a ómeni periteri de fóme! Dar sa nu engete cine-va, ca mie-mi pasa seu credu, ca va mori cine-va de fóme, pentruca eu inãta din cea mai cruda a mea etate amu auditu și m'amu convinsu ca „plures satietas quam fames perdidit“, adica mai multu peru ómenii de satui, decâtu de fóme. Nãtionea sasésca, dloru,

precãtu amu auditu și cetitu eu, candu a venitu ea aici în Trãnni'a, au statu din 500,000 suflete. Starea ei au fostu pecãtu mi-este mie cunoscutu, totdeun'a asiã de buna, încãtu nu se póte dice, ca au flemãditu vreodata, nu se póte dice, ca nu au avutu totdeun'a mamalig'a în casa și cãp'a pe masa, și totusi, uitati-ve, ca pelãnga tóta acéstã bunastare a scãdintu, au ajunsu la 170,000 suflete cu tôte succursele ce au priimutu din afara prin sutele de feciori de meserii asiã numitii „arme—reisende“ din anu în anu. Nãtionea nobililoru au avutu și mai buna stare decâtu cea sasésca, și déca nu s'aru fi facutu Romãni Unguri și Secuii iara Unguri, pre legea și Ddieulu meu, ca aru fi stersã de pe fati'a pamentului în Trãnni'a; prin urmare, dloru, mie nu-mi pasa, ca voru remané moritori de fóme ómenii acei'a, ci mi pasa de reputatiunea nóstra! Mi pasa de reputatiunea imperiului constitutiunãlu și mi pasa mai multu de reputatiunea unui Monarchu atãtu de bunu, în alu cãrui nume are sa se faca nedreptatea acést'a! Unei politice bune, ce e dreptu, nu are sa-i pese de nime, ci numai de trebile și scopulu eii, dar totdeun'a are sa-i pese mai multu de întregu decâtu de parte; și în casulu acést'a se vede, ca se negliga totul, cá sa se faca ce-va pentru pãrti!

Mai întorcendu-me inãta odata pelãnga hart'a acést'a, carea, déca nu aru fi tempulu asiã scurtu, mi-asiu luã voia a o fremená și o a scarmená din cuventu în cuventu și a aretã contradicerea, în carea se afla ea cu sine în cele ce aru vrea sa dispuna; me voiu provocã și o voiu socoti cá unu actu inãta din tempulu lui Traianu, care priimindu odata mai multe aretãri și incusãri asupr'a prestiniloru, scrisu lui Liciniu prefectulu Lidici*) mi se pare—„Libelli sine auctore non nostri temporis sunt.“ Déca, domniloru, înainte de 1700 de ani cãrtile, documintele, hrisóvele, nesubscrise de cine-va, nu au avutu nici o autoritate, nici unu credimentu, sa le dãm noi astadi? și sa nu cademu la piciórele Mai. Sele prin o representatiune préumilitã, rogandu-lu, cá panace nu vomu scí, cum și prin cine s'a facutu, candu și la cine a venitu anume resolutiunea acést'a, sa nu se mai conturbe ómenii în pacea loru, sa remãna în concordi'a și frãtietatea, carea esista pâna acum între locuitorii muntiloru și vecinii loru, care e mai mare capitalu, decâtu muntii ce aru fi a se luã dela o multime, cá sa se deã unor privilegiati. Cu acést'a nu gresim noi nimicu; pentruca Mai. Sea are dreptu sa nu ne priimésca representatiunea nóstra și sa dica: Eu amu planurile mele, care nu vréu sa vi le descoperu voue. Asiã, domniloru, acést'a nu ne duce pre noi în compromissiune, și nici pre Mai. Sea nu-lu póte superã de locu. Lucruri de acestea s'au mai intemplat, și cãtu tine victi'a constitutiunãla, au sa se mai intemple. Eu dicu, cá lucrulu acést'a Mai. Sea sa nu-lu decida din punctu de vedere alu politice mai inalte, ci din punctu de vedere alu referintiloru nóstre, și fiindu Mai. Sea nascutu și crescutu militariu, și avendu o mare reputatiune în privinti'a acést'a, sa-lu decida cu sabi'a lui Alessandru și sa dica: Sa nu se deã muntii din mân'a militariloru mei pâna atunci, panacandu acei'a, cari credu, ca au dreptu la acesti munti revindicati, totu prin granitieri și voru castigã acestu dreptu pre calea judicialã!

Partinescu propunerea colegului Muresianu și vréu cá sa se faca o representatiune interimãla, dupacum a disu d. dep. Mog'a, cá sa se sisteze esecutarea privitóre la predarea muntiloru revindicati. (Bravo!)

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la 2¼ óre.

Siedinti'a din 17/29 Octobree 1864.

Dupa citirea protocolulu în limb'a magiara, se dá spre citire în tóte 3 limbile țierei representatiunea, prin carea diet'a subterne Mai. Sele articulu de lege pentru afacerile urbariale. Representatiunea se priimesce fãra desbatere. Pressied. dá apoi spre citire hart'a commissarului reg. dietalu contelui Crennevillu dto 19 Octobree 1864, în urm'a cãrei'a diet'a transsilvana pentru durat'a sesiunei senatului imp. se amãna, cu acelu adãusu, ca dupa incheierea sesiunei senatului imp. diet'a va reñcepe activitatea sea, ceea ce se va aduce apoi prin Pressied. la cunoscinti'a facãrui membru.

Pressied. apoi multiamesce membriloru dietei pentru concursulu datu, și diet'a din parte-si priimesce cu acclãmãtiuni vii salutarea presiedintelui.

Obert în cuventu insufletitu arata, cum patri'a nóstra atãtu în vechime, cãtu și în tempurile mai nóue, ba și în dilele trecute chiaru s'a numitu sirman'a patria, desi acum cu mai puțin dreptu, decâtu în trecut. E adéveratu, dice, ca sarcinele publice și acum suntu atãtude apesãtore, încãtu bogãtii și seracii, orasielã și satele mai stau sa imbrãncésca de ele. Dar patri'a se bucura de aur'i'a pace și de gloriós'a libertate, și nu-i mai lipsesce drãpt'a sperãntia la ajutoriu eficace în dilele de nevoia și de imbulzela. Ea a devenitu acum unu

*) Lui Pliniu jun., proconsulelui din Bitini'a. (Red.)

membru organicu alu unui corpu mare de stat. Plini de incredere cauta ochii nostri spre Vienn'a la Mai. Sea c. r. apostolica, iubitu, marinimosulu nostru Imperatu si Domnu, pre care Domnedieu sa-lu binecuvinte in veci. (Vivate entusiastice.) Plini de incredere cauta ochii nostri spre reprezentanti'a imperiului totalu. Noi credemu, ca amu datu cu manile pline, ce este a imperiului, si acum asceptamu cu deplina incredere, ca sa se adeveresa fatia cu tier'a nostra cuventulu ministrului de statu: „Transsilvani'a sa cunosca, ce va sa dica, a s t a l a n g a i m p e r i u.” Sa traiasca intreitu Mai. Sea c. r. apostolica, iubitu si marinimosulu nostru Imperatu si Domnu! Sa traiasca reprezentanti'a imperiului! Sa traiasca iubit'a nostra patria, Transsilvani'a! (Hoch! Elyen! Sa traiasca! intreite entusiastice.)

F a b i n i urza ablegatiloru pentru senatulu imperialu, si M o g'a radica cuventu pentru toti acei barbati, cari au conlucratu la innaintarea lucrurilor dietale, cu deosebire pentru Presiedintele dietei si apoi pentru toti, cari au conlucratu la sustinerea contielegerei intre membrii dietali si au lucratu dupa poteri pentru binele comunu alu patriei, pentru intarirea tronului si folosulu natfaniloru conlocuitoare. — Br. S a l m e n urza Esc. Sele Comissarului reg. dietalu.

Presied. intrerampe pe cate-va minute siedint'a, ca membrii dietei sa se gatasca, spre a merge in corpore la Esc. Sea Comissarulu dietalu, spre a-i aduce multamit'a si reverinti'a casei. In fine se citește protocolulu acestei siedintie prin notariulu P u s c a r i u.

Cu aceste siedint'a din 17/29 Octobru, cea din urma in acestu anu si a 124-a in acesta sessiune, se termina. —

Cu aceste finiramu si noi referat'a asup'a desbateriloru dietale din anulu 1864. Lucru ostenciosu pentru noi cu referirea, pentru on. publicu cu urmarirea acestei referate! O-amu facutu in sa inadinsu atatu de pe largu, pe catu ne iertara poteri si spatulu, si n'amu cautatu numai la aceea, ca sa aducemu curendu aceste desbateri, ci si la aceea, ca sa le aducemu catu se pote de ample, cari dupa parerea nostra acesta era de lipsa atatu pentru cunoscerea obiecteloru pertractate, catu si pentru cunoscerea simtiemintelor si cugetariloru aceloru barbati alesi, caror'a tier'a li-au incredintiatu, celu putinu intr'o parte, destinulu seu.

Cuvintele lor, care aici suntu egale cu faptele, suntu in possessiunea publicitatii, in judecat'a Istoriei; ea va cumpani cu cumpana drepta, va deosebi cu strictetie graulu din pleve si va adeveri si din decursulu acestoru desbateri adevurulu ale'a, ca cunoscerea temporiloru trecute este unu pomu alu cunoscintiei binelui si a reului. R e d a c t i u n e a.

S a b i u in 16 Dec. Dupa unu telegramu din „Gazet'a Transsilvaniei“ dno Sabiu 23 Dec. nou, Esc. Sea D. Vicepresiedinte gubernialu L a d i s l a u V. d e P o p p este denumitu presiedinte alu supremei curti judecatoresci tranne. — Dupa o scire, dealtmintea inca negarantata, la curtea acesta suprema judecatorasca se voru instalá ca consiliari doi Romani, doi Sasi si trei Magiari-Secui; presiedintele va fi Romanu. — Pasagiulu din urma se adeveresa prin scirea de mai susu, si asiá potu sa se adeveresa si celelalte. —

Audmu, ca presiedintele dietei transsilvane, d. G u s t a v u G r o i s z, e denumitu Vicepresiedinte gubernialu. —

Varietati si noutati de di.

(Drum uferatu pe valea Streiului si a Jiului.) „Press'a“ de Vienn'a aduce dupa V. Z. scirea, ca o societate de capitalisti au cerutu dela ministerulu de comerci u concessiunea si assecurarea garantiei statului pentru tragerea unei linii de drumu feratu dela podulu Simeriei (intre Orastia si Deva) pe Streiu insusu pela Baiesci, Batizu, Calanu, Rusi, Bretea ungarasca, Gradisce, Ciopea, Rusoru, Galatiu, Puiu, Livadea, Baru-mare, Duganesci, la Petrosieni in valea Jiului la straturile cele mari de carbuni. — Alte diuarie adangu, ca in tota Austria nu se gasescu carbuni mai buni decatu aici. Tragemu atentiunea barbatiloru, ce stau in fruntea acestoru comune, asup'a acestui planu, care de se va realisa, la tota tier'a Hatiegiului in scurtu tempui va dá alta fatia. —

Judecaca tribunalului militariu in contra Redactiunei „Concordiei“ pentru publicarea unui articulu in caus'a muntiloru revindicati s'a publicatu in 24 Decembre si condamna redactiune la pierderea de 100 f. si 4 zile profos-arestu. Redactiunea au apelatu. — Conc.

Principatele romane unite.

Mesagiulu tronului.

(Continuare.)

Nu Me potu in sa opri de a nu ve areta unele din aceste acte, care in tote tierile si la tote natiunile suntu menite a face epoca in analale lor.

Consiliiele comunale si consilie judetiane astadi functiuneza in tota Romani'a. Numai dela infintierea lor, comun'a si judetiulu, priimindu o vietia propria a lor, au devenitu o realitate. Multumita acestei descentralisari, de acum inainte, tote interesele locale si voru gasi indestularea lor la fat'a locului, si sub controlulu de autoritati alese.

Gubernulu Meu va pasi pe acesta cale, care singura va pote deprinde tier'a de a se redima numai pe inteliginti'a si activitatea sea, si asiá de a ajunge la singur'a forma de ocarmuire adeveratu folositoare, la ocarmuirea prin sine.

Pasindu pe calea de descentralisare, Gubernulu Meu nu va pastra pentru sine de catu acele atribute inerente ale fiacaru gubernu centralu, ale fiacarei administratiuni, chiamata de a dá impulsione reformelor si imbunatatiriloru, de a asigura drepturile si indatoririle cetatienesci.

Ambele Principate s'au inzestratu cu unu nou si același codu penalu, cu unu nou codu de procedura penala, cu institutiunea juriului si cu cea mai deplina inchizesiure a libertatii individuale si a respectului domiciliului.

Moldova si Tier'a romanasca aveau fiacare unu codu civilu deosebitu; acestea s'au inlocuitu prin unu singuru codu civilu, marea lucrare a Consiliului de Statu. Acestu codu este basatu pe principiile nemoritoare ale codului Napoleonu; fondeza statulu civilu si casatori'a civila, proclama egalitatea drepturiloru civile pentru toti locuitorii, si a facutu sa dispara cele de pe urma ramasite ale separatismului dintre ambele tieri sorori.

Egalitatea cultelor si libertatea consciintei au priimitu noue inchizesiuri. Biserica ortodoxa romana din ambele Principate s'a intrunitu prin infintierea sinodului centralu pentru tota Romani'a. O noua eparchia cu resiedinti'a in Ismailu s'a infintiatu pentru judetiile Dunarei de jos.

Populatiunile nostre catolice, mai alesu de peste Milcovu, voru vedé, prin infintierea unui seminaru catolicu, indestulindu-se trebuinti'a de multu simlita a unui cleru catolicu pamentenu.

Tinendu sema de impregiurarile locale, Gubernulu Meu a luat si va lua mesurile cuvenite pentru a grabi pe catu cu potintia, emanciparea Romaniloru de ritulu israelitu.

Legea instructiunei publice introduce unu largu sistemu de invetiamentu pentru tote clasele societatii. Instructiunea primara, platita din fondurile de binefacere ale Statului, este obligatoare si gratuita pentru toti copiii de ambele secse; si astelu, nu mai tardiu de catu intr'unu anu, pe tota suprafacia Romaniei, nu va mai esista unu singuru orasiu, orasielu seu satu, care sa nu aiba scol'a sea, care sa nu pota indestulá tiner'a generatiune cu panea intelectuala.

Sistemu metricu s'a adoptatu ca obligatoriu pentru tota tier'a.

O lege de espropriatiune pentru cauza de utilitate publica a indeplinitu o lipsa mare din legislatiunea noastra, si va activa puternicu lucrarile publice intreprinse de statu seu de comune.

Camere de comerci u in curendu voru fi infintiate in tote orasiile principale ale Romaniei.

Mai multe servituri neaperatu trebuitoare pentru asigurarea legiutei perceptiuni a impositelor si pentru desvoltarea resurselor nostre finantiale, s'au organizatu in acestu intervalu de Ministeriulu Finantielor.

O cassa de consignatiuni va face producatoare fondurile de deposite si de cautuni, care pana astadi stau fara nic unu folosu inchise in ladile tribunalelor.

Armat'a noastra a priimitu o noua lege de recrutare si de organizatiune, in vedere de a crutiá resursele nostre budgetare, si totodata de a spori mijlocele nostre de aperare. Mai multe stabilimente militare s'au infintiatu, si in curendu tier'a va fi inzestrata cu cele ce-i mai lipsescu. Si vorbindu aicea de armata, nu potu de catu a o felicitá pentru spiritulu seu de ordine si pentru devotamentulu catra tier'a si catra tron, de care pururea, si in tote ocaziunile, mi-a datu puternice dovedi.

Agricultura este singurulu si puterniculu isvoru alu avutei nostre nationale. Gubernulu Meu s'a silitu a-i activa desvoltarea prin tote mijlocele, de care a potuta dispune. Impreuna cu D-vostra, recunosc, ca incuragiările ce pana acum i s'au datu, nu suntu de catu partiale, si deocamdata numai de unu ordinu secundariu, in fat'a crizei momentane, prin carea trece proprietatea cea mare.

Domni'a-vostra, Domniloru Senatori si Domniloru Deputati, sciti, pe ce base anormale era constituita la noi proprietatea fonciara. Mosile erau sierbite, bratiile erau sierbite; cunosceti strigarile, si ale sateniloru si ale proprietariloru luminati, cari inca de la 1857, in adunarile mume si in tote sesiunile desfiintatelor adunari, necontenitu reclamu emanciparea proprietatii prin emanciparea mucei.

Art. 46 alu Conventiunei, numai in acesta cestiune grava

sî critica pentru toate tierile unde s'a rezolvatu, cerea o nemijlocita sî grabnica solutiune, in vedere de a se imbunatati sort'a sateniloru. Si antaiulu ministru alu Franciei, Presedintele Conferintieloru, din care a esitu Conventiunea de la 7/19 Augustu, insemna insusi modulul acestei solutiuni, care, conformu sî cu raportulu majoritatii comisiune internationale din 1857, conchiderea (?Red.) la oborirea clacei prin impropietarierea cu despagubire a sateniloru pe pamenturile date stapanirei lor in puterea legiloru in fiantia. Cu toate acestea, de sî solutiunea acestei cestiuni se reclama imperiosu de art. 46 alu Conventiunii, de reformele analoge operate impregiurulu Romaniei, de glasulu a jumetate milionu de clacasi, de insusi interesulu bine intielesu alu proprietatii mari, acesta solutiune totu s'a amanatu din sesiune in sesiune, pana candu ea a ajunsu a servi de pretextu votului din 13 Aprile, pana candu Eu amu fostu nevoitu a recurge la actulu din 2 Maiu.

Odata puternicu de acceptarile clacasiloru concentrate in Domnulu lor, Eu amu trebuitu, in interesulu ordinii sî chiaru alu proprietatii, sa curmu cestiunea sociala prin decretarea legi rurale din 14 Augustu.

Ispit'a sî istori'a se voru insarcina a dovedi, catu de neaperrata era acesta reforma. Eu speru, ca intr'unu curendu viitoriu cei antaiu carii voru binecuventata rodirile acestei legiuri, voru fi insisi stapanii de mosii, a caror'a proprietate funciara numai de la 14 Augustu a devenitu absoluta sî sacra.

Pentru acum Me marginescu numai a constatá, spre laud'a classeloru agricole, ca in mei o tierra o asemenea mare reforma sociala nu s'a operatu cu mai putina sguditura de catu in Romani'a. Proprietarii sî fostii clacasi rivaliseza in ravna sî in pace la aplicarea nouei legiuri. Pretotindenea a predominitu sî predomnesce cea mai completa ordine; sî la 23 Aprile viitoriu ve potu asigura cu nou'a lege rurala va fi aplicata in tota cuprinderea eli. Si asiá clac'a sî monopolurile voru fi sterse pentru de apururea de pe pamentulu Romaniei.

Guvernulu Meu de pe acum a sî luat u sî va lua mesurile cele mai energice, pentru a face cá despagubirea cuvenita proprietariloru sa li se platésca la tempulu sî in cifrele prescrise de lege. Acést'a este o datorie natiunala, care este pusa sub garanti'a sî sub scutul onorei Guvernului sî a tieriei.

Legea care acorda strainiloru dreptulu de a cumperá pamentu in Romani'a, va contribui la sporirea valórei proprietatii funciare.

Puternic'a desvoltare a agriculturii nostre sî ardicarea pretiului pamentului stau in sa numai in deschiderea cailoru de comunicatiune, sî mai alesu in crearea cailoru ferate, care pe de o parte ne voru dá transitulu Europei cu orientulu, iar pe de alt'a voru inlesni sî eftini esportarea bogatiiloru nostre agricole. In privinti'a construirii sioseleloru, Guvernulu Meu a gasitu totu de facutu; sî din nenorocire trebuie sa o recunósca ca avemu inca multu de facutu, mai alesu dincóce de Milcovu. Totusi, de sî cu mijloce mici, lini'a sioseleloru nostre de la 1861 pana astadi, s'a sporitu cu 300 kilometre, alte 260 kilometre suntu in lucrare; sî dupa calculele facute, suntemu in dreptu a sperá, ca in terminu de patru ani, tota retiú'a sioseleloru nostre capitale va fi gat'a. Totu in acestu tempu tier'a va avé pe riuurile sale principale poduri de feru, a caror'a constructiune este contractata cu o compania englesa.

Necesitati comerciale sî politice totodata reclama infrintiarea unui portu pe marea negra; Guvernulu Meu a facutu studiele pregatitoare, care, prin anume proiectu de lege, se voru supune apreciatiei D-vóstre.

In privinti'a cailoru ferate, Guvernulu Meu nu a potutu isbuti de catu in parte. Conditunile mai multu decatu nefavorabile pentru ori ce intreprinditoru solidu, in care de catra ultim'a adunare, s'au datu concessiunile cailoru ferate de dincóce sî de dincolo de Milcovu, sî cris'a finantala survenita in Europ'a, au facutu, ca concessiunarii nu si-au potutu indeplini indatoririle. Pentru caile ferate de peste Milcovu, cu o sporire de folose, facuta mai alesu in privinti'a unei necesitati politice, Guvernulu Meu se ocupa cu anularea concessiunii Ward, carele a lasatu a espira terminulu legiuitu, fara a ne infatiosia pana acumu celu putinu probabilitatea unei intreprinderi seriose.

Ori ce cereri de noue concessiuni, ce intru acést'a s'aru face de alte companii, Guvernulu Meu nu va lipsi de a le comunica D-vóstre.

Eu suntu in dreptu a sperá, ca asemenea cereri nu voru intardiá a ni se adressá. Acést'a o dicu cu asigurarea, ce o tragu din contractarea imprumutului de 48 milliune, carele, in conformitate cu votulu fostei adunari din 30 Decembre anul trecut, s'a saversitu de catra ministrulu Meu de finantie la Londr'a, sî care imprumutu s'a contractatu in condituni cu multu mai favorabile decatu in ale altoru staturi mai intemeiate sî cu unu creditu de mai multu cunoscutu pe piatile financiale ale Europei.

Indeplinindu cu religiositate indatoririle nostre catra casele de banca, prin care amu operatu acestu imprumutu, noi potemu fi siguri, ca de acum inainte creditulu Romaniei va

fi asediatu, sî ca capitalistii straini nu se voru mai indoi de a raspunde la apelulu nostru.

Acést'a se dovedesce sî prin impregiurarea, ca unu numeru de capitalisti din Parisu sî Londr'a, cari este unu anu dobandisera dela Guvernulu Meu concessiunea provisorie pentru infiintiarea unei bancei de sconta sî de circulatiune, astadi stariuescu pentru a se preface in concessiune definitiva. Acesta cerere, precum sî alt'a pentru asiediarea unei bance fonciare voru fi supuse apreciatiei D-vóstre.

Eata D-loru Senatori, sî D-loru Deputati, sirulu lucrariiloru celoru mai importante, care s'au realizatu intr'unu periodu nu mai lungu de catu de cinci luni.

Putine tieri au vedutu o organizatiune atatu de intinsa, o reforma atatu de mare, politica sî sociala totodata, operandu-se intr'unu timpu asiá de scurtu.

Imi place a crede, ca sî senatulu sî adunarea voru recunósce activitatea sî energi'a, ce Ministeriulu Meu a desvalitu in acestu intervalu, statornicindu sî mentinendu ordinea in tierra, administrandu totodata. Asemenea suntu siguru, D-loru, ca ve veti asociá impreuna cu Mine in multumirile, ce adresezu Consiliului de Statu, carele a luat u parte atatu de mare la confectiunarea noveloru legi, sî care prin luminele sî neintrerupt'a sea ravna s'a intrecutu pe sine insusi.

Din insusi seri'a legiloru ce v'amu citatu, D-vóstra, D-loru Senatori sî D-loru Deputati, ve veti convinge, ca acum putinu mai avemu de facutu, spre a complectá organizatiunea Romaniei, atatu de multu intardiata, atatu de multu reclamata de dorintiele sî trebuintiele natiunii.

Ce s'au facutu in aceste cinci luni, se datoresce vointiei natiunale, care a venitu de s'a facutu un'a cu vointi'a Mea, care Mi-a datu putere cá sa realizezu in sfarsitu nisce planuri de imbunatatiri, pe care nu de astadi le chranescu in inim'a Mea, sî pe care numai nenorocitele lupte de partitu M'au impededatu de a le realizá mai de timpuriu.

Amu simtitu o mare multumire a ve face acesta espunere, sî Me simtiu fericitu, ve marturisescu, ca amu potutu inestrá Romani'a cu nisce institutiuni atatu de mari, atatu de liberale, atatu de ravnite de alte multe natiuni. Dar, D-loru Senatori sî D-loru Deputati, suntu fericitu, pentru ca natiunea m'a intielesu, suntu recunoscatoriu pentru ca tier'a a raspunsu atatu de bine, atatu de unanimu la acceptarile Mele. Suntu mandru, o mai repetu odata, de a fi Domnulu sî antaiulu cetatienu alu unui populu, carele in impregiurarile cele mai critice, s'a aretatu atatu de mare prin intielepciunea sea sî prin patriotismulu seu.

Mai este o cestiune, despre care sócotescu de datorie, a ve intretine; acést'a e cestiunea secularisarei averiloru monastiriloru dese inchinate. Acesta cestiune, pentru noi, este definitivu otarata prin legea din 13 Decembre anulu contentu. Insa, D-vóstra cunósceti fasele, prin care a trecutu acesta cestiune natiunala, pe care tier'a o urmaresce de o jumetate de seculu. In privinti'a catimei ajutoriului fagaduitu locuriloru de josu, urmeza negociatiuni la Constantinopole. D-vóstra veti fi pusi in positiune de a cunósce fasele acestoru negociuni, precum sî ce amu sócotitu ca trebuie sa promitu in numele generositatii romane.

Bun'a vointia sî caldúrosele simpatii, de care amu avutu atatea dovedi, din partea Inaltei Porti sî a poteriloru garante Imi dau dreptulu de a crede, ca sî acesta cestiune va dobandi sî din afara cá sî inlantru, o solutiune conforma cu demnitatea sî drepturile neprescriptibile ale Romaniei. (Va urmá.)

— „Bucimulu“ este suspendatu.

Prospectu politicu.

Gazeta oficiala a Italiei publica 2 decrete regesi, unulu prin care se dispune stramutarea capitalei la Florenti'a in terminu de 6 luni, altulu, prin care se publica, ca dispositiunile, ce resulta din pactulu incheiatu cu Franci'a intra in activitate din 11 Dec.—Jurnalele oficiose predica „pentru asta data“ pacea, cáci Itali'a e preocupata cu cause interne.—Ici colea s'au intemplatu turburari pentru urcarea pretiului tabacului sî alu sarei.—Pap'a, precum se vede dintr'o convorbire cu principele Colonn'a, incepe sî insusi a se mprieteni cu ide'a perderei puterii lumesci.—Scirea despre atentatulu asup'a Papei nu se adeveresce.—

Din Franci'a se scrie, ca urmatoriulu reposatulu Mocquard va fi senatorulu de statu Conti, procuratoru generalu in Basti'a, unulu din cei mai increduti credinciosi ai Imperatului.—Se vorbesce, ca o divisiune a trupeloru francesce din Rom'a se va re'torna la primavera in Franci'a.

In Germani'a dureza sterpele discordii intre Prussia de o parte sî unele sî altele din staturile medie sî mici de alt'a.—Prussia ia mesuri, ca candu n'aru avé de cugetu sa easa curendu din Schleswig—Holstein.

La nr. acést'a se alatura foi'a de prenumeratiune a „Aurorei Romane.“